

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio VI. De coniectatione ex formijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

ueniebant. Sed idem ille Cocles, prædixerat Copono cuidam, eum breui scelesto homicidio manus cruentaturum: & Hermeti tyranni filio, futurum, ut exul in acie caderetur. Hermes igitur fatali metu percussus Copono clam imperat, ut Coclitem, ne eum sibi Agamæonni Calchanta, necet. Nec Cocles discrimen nesciebat. Ideo secreta galea caput munierat, ingenti gladio, quem peritissime ambabus manibus regebat, semper armatus. Verum à Copono baiuli personato, dum seræ offy, calculo iniecto, præpeditæ, clauem infereret, adacta in occipitium securi, interfectus est: nullam aliam patrati facinoris causam adferente Copono, quæ quod ipse Cocles breui homicidam futurum asseruisset. Vnus ista omnia narrat Iouius, nec vsquequaque indubitæ fidei Historicus, nec satis, à superstitiosis & gentiliis, ne dicam opinionibus, saltem locutionibus, alienis: cui ut ea contigisse concedamus, idem tamen, quod astrologis talia iactantibus, cum D. Augustino respondendum. vide supra quæst. i. respons. ad 4. obiectionem. ut digitus manus, sic chiromantiæ pars quadam est, diuinitio ex vnguibus: non illa de qua superius actum cap. 2. quæstio. 6. Sectio. 4. nu. 6. Sed alia nouitia, ut suspicor ab aniculis ad colum inuenta: hæc conijcit ex maculis albis atrisue in vngue apparentibus, & singulis digitis suos canones attribuit: alios mulieribus, alios viris destinatos, nec valetudinis prosperæ vel aduersæ notas prodens; (quod aliquo tenus tolerandum foret) sed excurrat ad fortuitos effectus ab alienæ voluntatis arbitrio libero dependentes, quod temeritatis & vereor ne superstitiosæ sit impietatis. Extat tamen (si Deo placet) hæc menia artis in opere de Physiognomia Hispanico cu-

ein Blo-
gijis.

A iusdam Hieronymi Cortesij, si ut nugæ edidit, minus male: Sed minus caute, cautiùs nugari in minus periculosis alijs, nam nugandi copiosa vbique materia.

QVÆSTIO VI.

De coniectatione ex somnijs.

RAECI vocant *δυσκοπία*, de qua Senariorum libellus à Iunio Hornano editus habetur. d. Cæterorum o-

nirocriticorum veterum, non magna reipub. iactura omnes libri interierunt, præter vnum Artemidorum Daldianum, delirum senem, qui libris quinq; cuncta ab alijs tradita complexus fuit Breuior est Astramplychus Græcæ & Latine his annis editus: sed æque nugax ut & alius ille Arabs, qui Græcæ barbarizans vna cum Artemidoro in lucem prodijt in Gallia. Hodie in pretio habent Apomafaris Arabica Apotelesmata, ex recentioribus Conra. VVimpina, vellem ne tam multa sine antidoto congestisset. Auorum quoque memoria, hanc in Italia vanissime prohibebatur artem Iunianus Maius: cuius extant epistolæ & libelli quidam Grammatici. Ex infomnis prophetiam fingebat Thomas Munzerus Anabaptistarum parens vnus Brasileenses Indi in expeditione somnia obseruant: si fehostium carnes torrere somniant prosperum somnium censent, & vicēseriam spondent: in contra suas, ab hostibus vinci metuunt. Ioann. Stadius lib. 2. Hist. Brasileens. c. 27. Legi, cum vtilitate tantum illi de hac materia videntur quicum D. Thoma & Antonino g, quibus liceat attendere, quæ & quibus interpretari permissum sit, expenderunt hos imitator.

Macrobius c. 1.

Liber vagat per curas
Rapido vigore sensus,
Variasque per figuras
Quae sunt operata cernit.

Quia mens soluta curis,
Cui est origo coelum,
Purusque fons ab aethra,
Iners iacere nescit
Imitata multiformes
Facies sibi ipsa fingit,
Per quas repente currens
Tenui fruatur actu.

Sed sensa somniantum
Dispar saugat horror.
Nunc splendor intererrat,
Qui dat futura nosse:
Plerumque dissipatis

Mendax imago veris
Animos pauore maestos
Ambage fallit atra.

Canonica haec incerta, non aequae quod
subdit, etsi plerumque contingat:

Quem raris culpa morum
Non polluit frequenter,
Hunc lux serena vibrans
Res edocet latentes:

At qui coinquinatum
Vitiis cor impiavit,
Lusus pauore multo
Species videt tremendas.

Verum conclusio multis repugnat.
nam est contra Xenophontem Colo-
phonium, & Epicuræos, qui cuncta so-
mnia volebant contemni: est contra
Stoicos, Protagoram, Artemidorum,
Tyanaum, & similes, qui si somnium
sit, necessario quoque aliquid volunt
significare (vt ex eorum supra posita
definitione patet) & ideo nolunt vlla
omnino negligi, vel præteriri, Vtrum-
que extremum condemnat S. S. Stoico-
rum dum ait *dyvbi multa sunt somnia, plu-
rima sunt vanitates, & sermones innume-
ri, tu vero Deum time. Item es somnia ex-
tollunt imprudentes, quasi qui apprehendit*

*d Exod. 5.
v. 6.
e Eccl. 34.
v. 1.*

A *umbram, & persequitur ventum, sic & qui
attendit ad visa mendacia. Epicuræos au-
tem damnat, dum tot exempla diuino-
rum somniorum & interpretationem,
palsim suppeditat. Rectius ergo Ho-
merusg & Virgiliush commenti sunt
fabulam, de duplici porta somniorum,
per eburneam falsa, per corneam emit-
ti vera; vt indicarent quædam vera &
significatiua, quædam falsa & inania
ducenda.*

B *2. Concl. Tam certa sunt somnia, quam
eorum certa causa, si hac effectum certum
certo producit, etiam somniorum prædictio
certa, si prob. biliter, probabilis, si fortuito,
fortuita & fallax.]*

Explicatione hæc tantum indigent.
Synesius prædicto commentario com-
miniscitur Spiritum quandam phan-
tasticum, quem vult esse anime vehicu-
lum, auctorem & fabrum omnium so-
mniorum: quod Platonicum figmen-
tum est, fabulis æquale poetarum: Por-
phyrius duas causas agnoscit vnã, de-
mones bonos, malosque, quam nos ad-
mittimus esse causam quorundam so-
mniorum: aliã notiones quasdam, quæ
animus ex alia vita secum a latas in
corpus intulerit: quod est à fidei dog-
matibus alienũ. Nec enim animus ho-
minis corpore antiquior aduenit aliunde,
nec quando infundebatur à Deo, vl-
las secum creatas species: atulit.
Aristoteles negat vlla à Deo immitti
somnia, quod S. S. prorsus repugnat.
Contra Plato & cuncta somnia dæmo-
nibus ascribit, quod rectæ & Philoso-
phiæ & quotidianæ experientia refragatur.
Melius Hippocrates, vera sônia,
partim Deo, partim naturalibus causis
adscribit. Rem acu tetigisset, si tertium
membrum addidisset, non prætermis-
sum à D. Gregor. m: qui rectissime so-
mnia trib. auctorib. adscripsit, Deo, Na-
tura, Dæmoni: vnde posteriores Theo-

*f Sup. c. 1.
g Iliad. 1.
h Aeneid. 6.*

*il. de diu
nat. vel in
somn.
& in Sym-
pos.
II. de in-
somn.*

*m. s. Ma-
tal. c. 1.
& l. 4. De
log. c. 4.*

logi

logi ea diuiserunt, in *diuina*, *Naturalia*, & *Demoniaca*. præcipua difficultas est de *Naturalibus*.

Naturalia proficiuntur vel à causa intrinseca somniant, vel à causa illi extrinseca. *Intrinseca* nascuntur; quædam potissimum ab anima, & tunc dicitur *causa animalis*, aut (vt quidam loquuntur) *moralis*: quædam potissimum à corpore, & vocatur *causa corporalis*, & ab alijs, strictè loquendo, *naturalis*. *Intrinseca causa animalis* est, quando somnia obueniunt de rebus, quibus cogitatio vigilantis valde fuit intenta, iuxta illud Salomonis n.

Multas curas sequuntur somnia de hac causa, Attius;

Rex que in vitæ usurpant homines, cogitant, curant, vident,

Quæq; agunt vigilantes, agitantq;, eas sicut in somnis accidunt.

Minus mirum est, idem censuere Lucretius, & plurimi, quos o alibi citauimus, non repetam. D. Greg. Nyssenus acutissime scripsit p, huiusmodi somnia similia censenda citharæ; cuius fides cessante manus impulsu, adhuc modicum extrema motione trepidant ac tinnunt.

Corporalis intrinseca causa nascitur à præsentis dispositione ac temperamento corporis, quod vel inedia exhaustum, vel crapula repletum, vel humore aliquo nimis prædominante ægrescit, vel alio interiore vitio laborat. Ex his causis vel pacata vel turbida, vel multiformiter varia somnia nascuntur. Quibus sanguis est copiosior, rosas somniat puniceas, crocū, hortos, conuiuia, choreas, complexus, aërem volatum, & læta omnia Phlegmatici, mare, aquas, balnea, nauigationes, submersiones, onera grauantia, tardam, & impeditam à noxijs fugam. Cholericis colores flauos, rixas, pugnas, incendia. Melancholicis fumos,

A caliginem, tenebras, vagationes per loca sola, nocturnas oberrationes, tetra spectra, mortes, tristiaque cuncta. Quibus vesica humore plena, somniant de lacubus, fluuijs, imbribus, & somniant nonnunquam impluunt ipsi in saunas. Quibus dominantur sinceri puriq; succi, putant in somnis volutari se inter odoratos suauesque flosculos: contra in fordidis, cæno, cloacis, cadauerib. versari sese, quorum in corpore humores foetidi putridique coaceruantur. Quibus viscido humore affectæ obstructæque sunt partes cerebri posteriores, illi comprimati suffocari sibi videntur in somnis. Græci, Latini *Incubum* morbum, Hispani, *la pesadilla*, Galli *la coquemare*, vocant.

Naturalis extrinseca somniorum causa est, quando dormientis imaginatio ab agente extrinseco mouetur. huiusmodi agens est duplex, alterum est aër ambiens, alterum impressio siue influxus corporum cælestium. Sicut enim corpora cælestia suo in materiæ corpoream influxu varias formas lapidū, metallorum, plantarumque gignunt: sic influendo in phantasiā, quæ organis corporeis est immersa, posse à cælestibus corporibus produci species imaginabiles, effectui à corporibus illis cælesticis promananti conformes, non est negandum: De his.

Sit 3. concl. *Somniorum ex naturalibus causis derivatorum, eatenus licita est obseruatio & interpretatio, quatenus causas naturales effectibus causa sua coniunctis sunt adæquate.*

E In hac conclusione medici, Hippocrates & Galenus, & Theologi consentiunt, eaque deducitur ex iā dictis. Indiget vero tantum explicatione. Quando causa est *intrinseca & animalis*, possumus somnium obseruare, vt in posterum studia vitamque nostram melius

Ecclesi.

Cōm. & Aueri in Seneca Octonia. p. libr. de nominis opificio.

C.

& securius instituamus. Est, quem le-
ctio vel cogitatio diurna, fœdis illu-
sionibus tempore nocturno, inquinat & ex-
cludat quanta potest cura similes cogi-
tationes. Territant alium crebra som-
nia, & in pusillanimitatem, desperatio-
nem, vel quod aliud adigunt vitium?
causas debet somniorum inquirere, &
remedia procurare, quibus liberetur.
Contra somnijs alius vrgetur in bonũ
vt religionem, cœlibatum, pœnitentiã?
probet iste, num hæc, vt videtur, à Deo
sint. Somniorum huiusmodi naturali-
um interpretatio pendet ab experien-
tia, & ingenij solertia, cognitione stu-
diorum, morum & propensionum,
quæ sunt in singulis.

lib. de
refrag.
quæ ex
somnia du-
cunt.

Quando causa *intrinseca est corporali*,
potest quis instantes morbos metuere,
seque præmunire. Scribit Galenus a,
quendam cum somniasset alterum crus
sibi factum lapideum, mox ea corporis
parte paralyticum exstitisse. Eadem
caussa tam vehemens quandoque est &
accelerata, vt quando quis somniat a-
liquid sibi accidere, id reuera tunc illi
accidat. exemplum Cornelij Ruffini
petere licet à Plinio secundo.

lib. 7.
Nat. hist.
27. 50

Quando *naturalis causa est extrinseca*,
tunc videndum, an effectus sui prin-
cipiũ aliquod in nobis habeat, vt si so-
mnianti ipsi agendum vel patiendum
aliquid sit ab illa causa, (exempli gratia,
si somniat me iturum Romam, vel cõ-
siliaturum.) an vero euentus principi-
um somniantis sit prorsus extraneum,
veluti quod largus imber erit, quod
nauale prælium futurum, quod Turcæ
profligandi. Et hæc extrinseca rursus in
duplici genere sunt, quædam non adeo
sunt à somniante remota, quin possit
ab illis naturaliter affici & pati, v.g.
possum hodie pati à causis futuræ cras
pluuiæ, vt experiuntur podagrici &
herniosi: quædam tam procul remota

A sunt à somniante, vt nihil corpus eius
ab illis naturaliter pati queat, v. g. non
possum hic pati à causis futuri hic im-
bris post bienniũ, propter temporis di-
stantiam, nec futuri statim imbris in La-
ponia, propter loci intercapedinẽ: nec
à causis, propter quas modernæ reginæ
Anglorum successor ad solium euehẽ-
dus: quia causæ huiusmodi nihil perti-
nent ad corporis mei temperamẽtum.
Hoc igitur dico; Extrinsecas causas,
quæ in nos possunt operari probabili-
tatis aliquid præbere ad huiusmodi so-
niorum interpretationem, iuxta pro-
batorum medicorum & philosophorũ
morem, similitudines in somnis visas
inter se comparantium, & quæ quarũ
rerum sint similitudines, & ex quibus
causis proficiantur perpendentium.
Verè tamen hæc probabilitas valde tenuis
est, & minuta. Extrinsecorum ve-
ro, quæ in nos agere nequeunt, peni-
tus incerta & fallax est obseruatio: si
quando respondeant euentui, id à ca-
su fit, vel ab intelligentia quapiam re-
uelatur.

Vnde infertur corollarium, eum pec-
care, qui ex naturalibus somnijs, etiam in-
trinsecis, futuram contingentiã diuinat, vel
quæcumque ab arbitrij manant libertate siue
somnia sunt, siue alterius, multoque magis,
qui de ijs, quæ sunt gratia dari à Deo gratia
solita ratio est, quia hæc non dependent
à causis naturalibus, aut temperie cor-
poris. Hæc de naturalibus.

E Diabolica somnia sunt, quæ mali spi-
ritus insidiosè dormientibus immit-
tunt, vel ad perturbationes animi ci-
endas, vt libidinem, iram, odium, de-
sperationem; vel ad occultorum aut
futurorum significationem: de quibus
verum illud Penelopes Homericæ, mi-
nime curanda somnia: & illud sapientis
c: multos errare fecerunt somnia, & ex-
ciderunt

Eccl. 34. 7

ciderunt

ciderunt sperantes in eis. De hoc genere fuerunt lecti sterntia gentilium in fano Serapidis, Æsculapij, Podalyrij & aliorum, quibus incubantes somnia captabant, quorum mentio etiam apud Maronem in Æneid. de quibus iam egi d. Minus notum illud, quod de Venere Gazea scribit Marcus Historicus testis oculatus est; in loco (ait) qui vocatur retramphodos (hoc est quadrimum) stabat statua marmorea, & dicebant eam esse Venere. erat autem supra aram marmoream: statua vero effigies erat nuda mulieris, qua palam ostentabat verenda sua, statuam autem in honore habebant omnes ciues, maxime vero mulieres lucernas accendentes & thure suffientes. Dicebant enim eam in somnis respondere ijs, qua volunt inire matrimonium. Decipiebant autem se iniuicem mentientes. Sape vero insi à demone contrahere matrimonium, tantum absuit, ut id r. & c. procederet, ut inter eos fierent diuortia, aut male cohabitarent, &c. addit enim de mendacibus responsis plura, & de statuæ ad signum crucis deiectione, dæmonisque fuga. Huiusmodi sunt somnia Anabaptistica, & fuere olim Enthusiastarum; & admiranda quædam Gentilium, quæ ad naturales causas vel nullo modo, vel ægre possunt referri. notabolo ca, vnde petet qui volet, tale fuit somnium Epithelis Messenij de anu liberanda per humi effusionem inter myrtum & similicem, tale Ædesij philosophi apud Eunnapium f, tale matris Atilæ g, de filio: tale Prolomæi apud Tacitum h, tate Nestorij Atheniensis apud Zoizimum i, & Iuliani Apostatæ, apud eundem, & Ammianum, k & multa alia apud Valerium Maximum l, sed omnibus admirabilis, quod de Odati & Zariadre refert ex Charete Mitylenæo, Athenæus a.

A Tale meo iudicio fuit nostris temporibus somnium Lud. Borbonij Principis Condæi: qui Hucnotorum hæreticorum & perduellium, contra Regem Christianiss. Carolum IX. copias ductabat, si vera sunt quæ de illo Richardus Dinotus scripsit: nam ut de alienis dubitem facit, quod cum bis mei meminerit, in Historia tumultus Belgici, bis (deceptus puto non sponte) veritatis cum iniuria id factum: video deceptum in meis, & alienis quibusdam, quorum testis oculatus fui: decipi potuisse credo etiam in reliquis: hæc dubitandi causa. Sed is lib. 2. de bello Gallicano acturus de prælio prope Druidarum urbem commisso; Cum Condæam (inquit) sub signis starent aduentum hostium & prælium expectantes, inter duas acies duo lepores exiit, qui innumeris scelopetorum glandibus petiti, in acti in diuersa abierunt. Prognosticon crastina pugna, in qua hostiles acies inter se congressæ, campum prælij vacuum reliquerunt in diuersa abeuntes (primum hoc ad omnia pertinet, & hi lepores duodæmones videntur fuisse.) Pridie eius diei quiddam non minus prodigiosum ipsi Condæo accidit, quod futuram etiam pugnam prænunciare visum est. Cum ad rivum quendam, per quem ille cum equitatu transibat, multus populus congregatus esset, ut transeuntes equites spectaret: ecce anus in Mediam aquam se coniecit, Condæumque arrepta illius ocrea sistit, atque cum attente respiciens hæc verba protulit, Princeps vade, tu pariter: sed Deus est tecum. Quis adeo obsecratis, cui non suboleat Satane cõmentum, ut in hæresi Zuingliana, pro qua tuæ hæc bellum gerebatur, miser, & comites cõfirmaretur: Erat hæc vel de eodẽ grege, vel fluminearum Nympharum vna, hoc est cacodæmon. Certe bonus Spiritus non diceret, cum hæretico ad hæresim propagandam esse Deum: Sed pergit Caluinista) Narrabat etiam

d. sup. ca. 1
 q. 2. lect. 2
 et in vita S.
 Porphy.
 Episcopi,
 m. f. Feb.

f. Pausan.
 in Melle-
 nia.
 g. in eius
 vita.
 h. Anton.
 Bohn. rei
 Hungar.
 i. j. de c. 1
 k. l. 4. h. ff
 l. 1. 4. An
 na lib. 2.
 m. l. 7. c. 7
 n. lib. 13.
 o. Dypnos.
 c. 13.

Eccl.
 34. v. 7

ipse præterea nocte somnum habuisse, quo sibi videbatur ter diuersis temporibus in pralium descendisse, penes ipsum victoriam fuisse, tribus præcipuis hostibus casis: sed post lethale vulnus accepisse. (Et somnium, fors an à pincerna narratum? audi accommodantem rebus iam præteritis, & ideo non tam Prophe- tam, quam narratorem) Hoc Condæi somnium fatidicum fuisse postea tempus ostendit. Nā in Druidico pralio Sanctus Andreanus Marasi allus occubuit, Gufanus Dux obsidione Aureliarum, Comestabilis in pugna Sandionysiana lethaliter vulneratus est, Condæus post in Bassacensi pralio trucidatus.

Pulchre. nam inter Poltrotum & Guisium quem occidit, tum pralium fuit: & Princeps Condæus in Poltrotro erat, cum scelestissimus latro Guisium sclopo inopinatus traiecit, quod se factū auctore Condæus numquam fateri voluit. Quid etiam vetet tale somnium à Códæo militari stratagemate confictū ad suos animandos, & de tribus victorijs certos securosque reddendos dices euentus respondit. adi Aristotelem, docebit à casu hæc fieri posse, & quia facile est accommodare vitis euēta, cū præteriere. Huc pertinet quod Blesensis scribit; Non ignoramus, inquit Apollolus, astutias Satana, Mentibus hominum phantasticas illusiones immittens, nunc cæcū volantem, nunc incursum hominum, nunc ferarum somnūsque aut alijs modis promittit scientiam futuorum: & sic rerum euentus letos, infauscosque denunciat, vt quietem cordium vana curiositate sollicitet, atque ad aliquid paulatim de fidei sinceritate incrustet, & paulo post, verumtamen vt fidem habeam somnūs, nulla me somnia inducent. Non inferior, quin anima frequēter ex reliquijs cogitationis, vel ex innata sibi perspicacia, significat præfagium illud & solers quod ex præstantia spiritualis naturæ nascitur,

A sed valde imperfectum, cum homo post euentum vt plurimum collatione somnij & contingentium facta deprehendit) quædam futurorum præfigeret imagines: sed crebro decipitur. Nam sicut per experientiam didici, ex ea visione, qua mihi gaudium quandoque nunciauerat, postea contrarium reportauit. Somnia itaque ne curet amice carissime. Sic ille epist. 65. editionis optimæ Busebianæ.

B De his lit 4 Concl. Dæmoniaca somnia obseruare, vt fraudem demonis caueas, licet: ad occultorum scientiam, vel euentus futuros, nec licet, nec expedit. Prior pars patet, quia hoc animæ salutare est, & aliquando necessarium: posterior pars probatur, quia hoc lege Dei prohibitum b. Non augurabimini, nec obseruabitis somnia. Item quia non potest horum interpretatio, citra miraculum haberi, nisi ex pacto cum dæmone; quod profus illicitum. Nec etiam hoc expedire potest, quia sic accepta occultorum cognitio, curiosa & superstitiosa est; futurorum vero contingentium, non nisi fallax, vtpote ipsi Diabolo incerta. vide Salisburiensem, d. c. 17.

C Diuina insomnia nobis à Deo, mediantibus bonis Angelis, suggeruntur, quorum iam causæ & modi sunt explicati c; exempla, qui volent, ea passim reperiet, vt Theodosij Imp. d, Arnobij Rhetoris Mauritiij Imperf, & Bardengi, & fortassis tale fuit Alex. Magni de sanitate restituenda Ptolomæo i, & de Castrioto matris apud Barletium li. i. & multa apud Fulgosium lib. i. Exemplor. c. 5. Sit

D Concl. 5. Diuinorum somniorum obseruatio licita est: sed interpretatio solis conuenit illis, quibus à Deo facta interpretationis reuelatio. Prior pars patet, quia immittuntur à Deo vt ea obseruemus, eaque nos doceant, moneant, corri-

gant.

b Levit. 19. 26. Deo 18. r. 10.

F
e Sup. a. 1
q. 2. in fin
d Theod. 1
re. li. 1. p. 1
110. c. 6. 8.
7.
e apud
Hieron. in
Chron.
Eule. c.
apud Gly
sam. p. 4
Annal.
g apud eū
de Glyca
b D. Aug.
1. de cura
pro mort.
Diodor.
Sicull. 17

gant. posterior pars probatur verbis Danielis k: *Mysterium quod Rex interrogat, sapientes, magi, arioli, & aruspices nequeunt indicare regi: sed est Deus in cælo, reuelans mysteria, quia indicauit tibi, &c.* & postea l, *Mibi quoque non in sapientia, qua est in me, plus quam in cunctis uiuentibus, sacramentum hoc reuelatum est: sed ut interpretatio Regi manifesta fieret.* Paulus quoque, m, *qua Dei sunt, nemo cognouit, nisi Spiritus Dei.* Sic Hildebrandus interpretatus est somnium Petri damiani, d: quo quidam cum somniarat excæcatum; non id, sed amissurum amicum, qui illi tam carus quam oculi. Narrat i ple Petrus agens de B. Dominico Loritato.

Discernere dæmoniaca à diuinis somnijs pertinet maxime ad cōfessarios, & qui medicinam faciunt animarum, qui discretionis spirituum dono præditi sunt. pendet hoc iudicium à causis & circumstantijs reliquis, ad eum modum, quo visa & reuelationes expendendas docuim. In summa hoc obseruandum, si constet neque ex animali, neque ex corporali causa somnium fuisse natum, dubitetur uero utrum sit à Deo, uel à diabolo, tutissimum fore; si, ut à diabolo immissum caueas & contemnas. probatur hæc regula, tum ex Sapiente Syracide, qui docet extrinseca somnia esse contemnenda, quæ non constat à Deo immissa. Nam iste est sensus horum uerborum o. *Nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio, ne des in somnijs cor tuum.* z. probatur ratione, qua curiosa somniorum obseruatio, ad hoc discrimen agnoscendum est superuacua, quia Deus solet, quando somnium mittit, simul hominem certum reddere, hoc somnium à te profectum, & ceglitus immissum fuisse. 3. docetur experientia. nam eos qui curiose ad somnia attenderunt; somniorum interpretatio

A) subsecuta, in grauissimas calamitates & interitum præcipites egit, ut Agamemnonem Homericum in Iliade. Cyrum Perfarum Regem, a Xerxem b, Onomarchum c, Antigonum & Pompeium d.

Atque hic de somnijs finem facerem, nisi ueniret in memoriam frequens illa, & mihi gratissima cum V. CL. Iusto Liplio familiaritas, cum Louanii degerem: quæ, quam tunc grata & iucunda mihi frequens de rebus, quæ & illum & me dicebant, hoc est litterarijs, moribusque formandis, collocutio; tam nunc molesta est, acerbæque priuatio. Incidit quadam die de somniorum uaticinijs sermo, Tum ille retulit fuisse Bruxellæ sutoris cuiusdam uxorem annis præteritis viginti, quæ plurima prædicebat varijs, ab euentu ad uingem comprobata; Spellū (præfectus ille uiarum erat, uocamus Brabantii, de Royroe,) agendum in cruce Requesenium gubernatorem, ex morbo mox obiturum, concilium supremū Regis vim passurum, & plerisque carceri mancipandos consiliarios: & similia non pauca. Hanc se non semel uidisse & audiuisse. Solitam dicere in somnis sibi spiritum quendam se ingerere, specie diffusū corporis candidi, cuius nequiret lineamenta discernere: ab eo se doceri omnia: cumque appareret, seper se tanto tamque continuo horrore percelli, ut animo linqui sibi uideretur; hunc cogere postea, ut uel cum uitæ periculo, denunciaret alijs quæ in somnis edocta, nec sinere quietam, dum iussa peragat. Fuisse mulierculam satis alioqui contemptibilem & simplicem, non quidem diffamata: sed nec compertæ sanctitatis. Varia subit animum de hac re cogitatio. Quam certum, hæc somnia supernaturalia fuisse, tam mihi dubium: Vtrum diuina, utrum dæmo-

C) D) E)

a Sabelli. l. 6. Ennea. 2.
b Herod. lib. 7.
c Diodorus Sicili. 16.
d Plutare demetrio & in Pompeio.

niaca fuerint? Solent diuina mulieribus non minus, quam uiris contingere, nec ob stare vel uilitas, vel paupertas personarū. Solitus horror quidam diuinas etiā apparitiones comitari. Solita accedere ad dicendum coactio. Verum pellucet mihi in hac narratione plura, cur potius suspicer ab atro, quam ab candido spiritu ista profecta. Primum illa species diffusi candoris, informis semper; & continuum adferens horrorem, non cumlatum sequenti mentis lætitia & tranquillitate, indicium facit non obscurum auctoris sui candorem mentientis. Sexus suspectus, & conditio nihil commendans, quam nec sanctitas, nec prudentia, aut deuotio, vel alia signa huiusmodi comitabantur. At lucrum illi nullum hinc, vel quæstus, sed sæpe uerbera, conuitia ferè semper. Sic solet sagis accidere, & suis hanc dæmon mercedem pendit. Deinde quæ prædicebat, de publicis quidem rebus erant, sed eorum cognitio in publicum parum erat necessaria. quia tum prædicebantur, quando uix præcaueri poterant. nempe exiguo paucorum dierum antequam contingerent tempore: frustra etiam prædicebantur, à sola muliercula, cui fidem adhibere, nullius prudentis uiri fuisset. Non consueuit autè Deus, quæ præsciri, & præcaueri uult, sic nuda à persuasionum momentis omnibus indicare. Denique quæ prædicebat, huiusmodi erant, ut non dico dæmonis, sed etiam humanæ prudentiæ & cōiecturæ subiacerēt. Spellij supplicium, quia sciebat dæmon, eum iam reum esse, & propter crebras accusationes occultarum delationum serio & sedulo in eius actiones, uitamque inquiri. Ludouici Requesenii morbus, an thrax erat in corpore simul obeso & admodum bilioso: quis eum seruatum fore non præuideret? iudicant medici,

A ex indicijs externis, non queat Æsculapius ille fulminatus, cui patent corporis interna? Ordinum molimina contra Concilium status, iam diu coquebatur: Hesi iudaciam & conatus non ignorabat, qui stimulabat: ex consiliarijs qui inuisi, qui magis, qui minus, tenebat Sathan omnia, uidebat coniuratos uigilare, alios uel non credere, uel contemnere. uel stupere: quid futurum, & quæ ex similibus (ut dicunt Dialectici) præmissis consequentia, non erat magna, neque supernaturalis sagacitatis odorari. Sed saluo hæc meliore iudicio.

CAPVT IV.

De coniectatione politica, siue de sortibus.

C **D**OLITICAM sortem uoco, quæ iure ac legibus probis aliquando recepta: ut est *sortis diuisoria*, *sortium contractus*, *canonica purgatio*, & fuere olim permissa, nunc uero damnata, variæ quædam *vulgares purgationes*, de quibus singulis agendum.

D QVÆSTIO I.

De diuisoria sorte.

E **D**iuisoria sorte Romani olim in iudicijs legendis, prouincijsque sortiendis uterentur, nec non in familiæ hereditate, militarijs, alijsque negotijs. Iudicium illam sortitionem & Romani ab Atheniensibus accepere, ubi iam olim in AREOPAGO iudices, coniectis in urnam varijs litteris, sortiebantur; quod & Siculos imitatos Plutarchus, cum de augurio, quod ex littera

M. iph